

dotyky a spojenia

10. ročník martinského festivalu divadiel na Slovensku

festivalový 2[★] žurnál

Zuzana Fialová: Politici sú našimi zamestnancami

Známa slovenská herečka Zuzana Fialová začínala svoju kariéru práve v Slovenskom komornom divadle v Martine (vtedy Divadlo SNP). Organizátori 10. ročníka Dotykov a spojení jej udelili aj titul patrónky festivalu. V nasledujúcich riadkoch rozpráva nielen o svojej divadelnej kariére, ale aj o súkromí.

Ste patrónkou práve prebiehajúceho desiateho ročníka festivalu Dotyky a spojenia. Mohli by ste našim čitateľom priblížiť, v čom táto vaša čestná úloha spočíva? Je to presne o tom, ako ste to nazvali – čestná úloha je niečo ako ocenenie mojej práce, ale nič viac okrem toho vlastne neznamená.

Takže je to vlastne len taká reprezentatívna úloha? Áno.

Svoju hereckú kariéru ste odštartovali práve v našom martinskom divadle. Spomínate si na svoje začiatky divadelnej herečky? Samozrejme, že si spomínam. Ešte keď som chodila na strednú školu, môj úplne prvý kontakt s divadlom predstavovala moja prvá divadelná rola. Dostala som ju v činohernom muzikáli Cigáni idú do neba. Tam som

vlastne spoznala aj bratov Mankoveckých. Odvtedy som už z divadla neodišla. A ostanem v ňom navždy, aj tam umriem (smiech). Toto fatálne stretnutie – mňa s divadlom – sa odohralo práve v Martine.

V súčasnosti si okrem iného robíte aj doktorát na VŠMU... Nie, vzhľadom k obrovskému množstvu práce, ktoré mám u nás v domovskom divadle, nie som schopná ďalšej inej aktivity.

Ale chceli ste si ho urobiť, však? Áno, chcela, ale nechám to asi na obdobie, keď toho bude menej...

Chcete odovzdať svoje profesijné skúsenosti aj druhým generáciám? Chcela by som učiť, je to vzrušujúca výzva. Po tom, ako sa mi podarilo vychovať čestného a slušného

človeka z môjho syna, by som to chcela skúsiť aj na skupine ľudí (smiech).

Karpatský thriller, s ktorým sa Slovenské národné divadlo predstavilo na festivale, je politickou hrou. Sledujete aj vy politické dianie? Zaujíma vás? Samozrejme, je to taký môj zvrhlý koníček. Myslím si, že je veľmi neženský. Asi by som skôr ako žena mala maľovať na hodváb alebo vyrábať madeirové čipky, no toto je skrátka moje hobby. Zaujíma ma, ako sa formuje náš štát – a čím je starší, tým som naň viac pyšná. Politici sú našimi zamestnancami a myslím si, že je našou povinnosťou kritizovať a dohliadať na nich. Veď čo by sme to boli predsa za zamestnávateľia, keby sme na nich nedohliadali?

Váš herecký prejav je pre divákov známy a čitateľný – poznajú vás ako energického či spontánneho človeka. Často si potom myslia, že ste taká aj v súkro-

mí. Na javisku nie som spontánna, na javisku nie je pre spontánnosť priestor. Ja sa spontánne správam v televízii, pretože to je veľmi voľné médium, ktoré k ničomu nezaväzuje. No na javisku musíte odvieť veľmi tvrdú prácu. Mohla by som to porovnať napríklad ku choreografii v náročných latino súťažiach – to sú veľmi presné veci, kde musíte ovládať kroky presne na sekundu. A tak isto je to aj s divadelným herectvom. Na váš výstup čaká celý súbor, na improvizáciu jednoducho nemáte čas. A už tobôž nie v tejto inscenácii. (pozn. autora: Karpatský thriller).

Ste známa aj z televíznych obrazoviek. Účinkovali ste v mnohých seriáloch a tiež aj vo filmoch. Ktoré herectvo je vám bližšie? To živé – divadelné, alebo hranie na kameru? Určite to živé divadelné... Pretože tam prúdi krv, v tej chvíli dýchame a žijeme. Je v tom hlavne veľmi dôležitý vonkajší prvok – divák, ktorý v televízii

nikdy nepocítite. Diváci vám celú dobu, tu a teraz, vystavujú priebežné vysvedčenie za to, čo práve robíte na javisku. Veľmi je z nich cítiť, či vás berú alebo neberú...

Takže dôležitá je pre vás hlavne spätná väzba? Áno, hlavne tá vo vašom tele násobí adrenalín. Divadlo je vďaka tomu šialená jazda a perfektná vec.

Na seriáli Kriminálka Staré Mesto ste sa spolupodieľali aj pri výrobe scenára. Priblížte nám v skratke, ako váš námet vznikol. Čo vás inšpirovalo? Námet vznikol veľmi jednoducho. Za všetkým hľadajte muža. Ja som sa zamilovala do jedného poľského herca a chcela som, aby sme mohli spolu aj na Slovensku pracovať. No nakoniec bola koprodukciami česko-slovenská a nie poľsko-slovenská... Takže z toho vôbec nič nebolo.

Za rozhovor ďakuje Andrea MAJERČÍKOVÁ

PROGRAM FESTIVALU ŠTVRTOK 25. JÚN

09:30 - Národný dom - Šimon Spišák: Tri prasiatka - Staré Divadlo K. Spišáka v Nitre

11:00 - Foyer ND - Podme na to! - divadelný workshop tábora Wachumba, téma: HERECTVO

11:05 Študovňa SKD - Kritická platforma - hodnotenie inscenácií predchádzajúceho festivalového dňa, moderuje: Vladimír Štefko

13:30 - Divadelné námestie - veľké pódium - HOMO SAPIENS - KONCERT

14:00 - Divadelné námestie - veľké pódium - Zahrajme si rozprávky... - Mím Miroslav Kasprzyk - VSTUP VOLNÝ

14:30 Študovňa SKD - Deň bez umenia - aktivity a inšpirácie - prezentácia iniciatívy za účasti zapojených inštitúcií - VSTUP VOLNÝ

16:00 - Štúdio SKD - Iveta Horváthová: Seňora - Divadlo Jonáša Záborského

19:00 - Národný dom - Expand - Mestské divadlo Žilina

22:00 - Divadelné námestie - veľké pódium - Taj dych - Divadlo elledanse Bratislava

23:30 - Štúdio SKD - A. Kalinka, I. Martinka, J. Poliak, M. Mikuláš: Domov Eros Viera - zoskupenie Med a prach

Karpatský thriller, Premiéra: 13. listopad 2013. Hra současného slovenského autora a publicisty **Eugena Gindla**.

Režie: Roman Polák, **Dramaturgie:** Martin Porubjak, Peter Kováč, **Scéna:** Andrej Ďurik, **Kostýmy:** Katarína Hollá, **Hudba:** Vladislav Šarišský, **Choreografie:** Stanislava Vlčeková.

Karpatský thriller nejen v Karpatech

Divadelní inscenace **Karpatský thriller**, která měla premiéru v listopadu loňského roku v SND v Bratislavě, se hned dvakrát během druhého festivalového dne Dotykov a spojení představila divákům. Současná hra slovenského autora a publicisty Eugena Gindla se snaží reflektovat situaci na Slovensku v devadesátých letech, kterou tehdy sám Gindl jako investigativní publicista rozkrýval.

Až dokumentárním způsobem nám tedy v postavě žurnalistky Zuny (Zuzana Fialová) zprostředkovává svou prožitou bezmoc. Proti silným hráčům z firmy S korumpujícím slovenské zdravotnictví za pomoci vysokých slovenských špiček ve spolupráci se zmanipulovanými médii, se jen těžko dalo vzdorovat.

Stále aktuální téma, a nejen na Slovensku!

Korupce je velmi aktuální téma skloňované stále častěji, ale po jejím efektivním řešení jakoby se slehla zem. Slovensko není osamocené v této pavučině tunelářů a korupčníků. A pro příklady nemusíme chodit nijak daleko. Stačí zajít na skok do České republiky, kde bujely a byly odkrývány kauzy Gripenů, kupčení s hlasy při hlasování o důvěře vlády, kauza Opencard či nákup letounů Casa a mnoho dalších. A tak je dobře, že vzniká jakási novodobá reflexe tohoto problému v oblasti divadla a divák si znovu uvědomuje krutou pravdu, před kterou se již dávno obrnil a je k ní mnohdy i slepý.

Příběh dobra a zla

Hra **Karpatský thriller** diváky seznamuje s příběhem novinářky, která se ke svému povolání znovu navrácí díky usvědčujícím dokumentům, které získává od svého informátora. Objevuje nekalé praktiky firmy S na Slovensku a snaží se proti nim bojovat a publikovat veškeré informace v soukromé

televizi. Do toho všeho se promítá i její lesbický vztah s Nadou, bývalou prostitutkou. Hra je zakončena jakousi „molitbou“ všech aktérů.

„Vy finančné skupiny, ktoré vlastnúte tento štát, buďte k nám milostivé. Prosíme vás, kradnite iba toľko, aby sme mohli aj my dýchať a žiť. Vy finančné skupiny, ktoré vlastnúte tento štát, odpustite nám, že chceme žiť a dýchať vzduch, ktorý patrí vám. Prosíme vás, múdro nám vyberajte poslancov, ministrov, premiérov a prezidentov, ktorých budeme voliť, aby sme sa nemuseli hanbiť za ich smrad.“

Celý divadelní prostor neustále narušují postavy Dobra (Anděl-Bůh) a Zla (Ďábel), které současně dramatickou situaci korupčních praktik na Slovensku odlehčují a nutí diváky svou komikou ke smíchu. Zároveň v Ďáblovi (Milan Ondřík) můžeme sledovat paralelu s firmou S a intrikami, které pod sebou zaštiťuje.

Inscenace plná odkazů

Kořením celé inscenace se stalo propojování odkazů z antiky s postavou tzv. Deus ex machina (Bůh, který vyřešil zdánlivě neřešitelnou situaci) přes italskou Commedii dell'arte s Harlekýnem, kterému se přizpůsobil i kostým čítající bílou masku a svetr s barevnými kosočtverci. Dalším odkazem zřejmě k Shakespearově Hamletovi se stala postava hrobníka, jenž s diváky navazoval

tu nejužší komunikaci, kterou mu publikum ochotně vracelo a vytvářelo tak jakýsi dialog mezi jevištěm a hledištěm. Jisté odkazování leckdo mohl vycítit i z hudby, ať už se jednalo o narážku na Ples v opeře či hororově vřískavou hudbu podobající se té z Hitchcockova *Psycha*.

Scénografická nápaditost

Karpatskému thrilleru dominovala výborně rozvržená scéna Andreje Ďurika, kterou tvořilo vysoké pódium na nožkách, pod kterým svůj prostor hřbitova vymezil hrobník (Leopold Haverl). Zadní část za pódium pak strhávala pozornost velkým plátnem, na které byl promítán obličej Nadi nebo shluky jedniček a nul či písmene S narážející na korupční aféru ve zdravotnictví. Obě strany jinak prázdného jevištního prostoru obemýkaly dveře, jedny podobné těm ze soudních síní a druhé potažené pouze bílou látkou. Hercům k zprostředkování korupční kauzy stačily pouze papíry, dvě kolečková křesla a telefonní sluchátka. Scéna inscenace diváka nerušila a podporovala jeho vnímání a koncentrování se na dramatický text.

Závěrem

Inscenace nebyla zakončená žádným happy-endem, ale pouze přáním vyjádřeným v tzv. „molitbě“.

Iveta ŠIMKOVÁ

Festival nezapomněl na malé diváky

Druhý den jubilejního desátého ročníku festivalu Dotyky a spojenia je za námi. Nabídl program, z kterého mohl vybírat jak dospělý tak malý divák. Hned ráno se dětem představil soubor Divadla LUDUS Bratislava s inscenací Pozor, dobrý pes v režii Jany Mikitkové. Scénář Mikitková vytvořila podle románu Juraje Šebesty Keď sa pes smeje, který byl oceněný na festivalu Kremnické Gagy. Inscenace je čerstvou záležitostí tohoto souboru, jelikož měla premiéru v půlce února letošního roku.

Pro dětské návštěvníky byl vytvořen i tematický workshop tábora Wachumba zaměřený na představení jednotlivých divadelních složek (dramaturgie, režie, herectví, scénografie a kostýmy, scénická hudba), které si budou malí diváci moci vyzkoušet ode dneška až do soboty pod vedením zkušených divadelníků.

Den pokračoval a zatímco se z Martinického náměstí linula hudba Rasti Novotného a jeho kapely, pomalu se začalo na divadelním náměstí připravovat poslední představení věnované tento den dětskému divákovi.

Divadlo na hojdačce ze Žiliny uvedlo loutkové představení na námět pohádky Lomidrevo od Pavla Dobšinského. Režie se zhostil Michal Legiň, který mezi vstupy javajek (spodem vedených loutek) a maňásků zapojil i činohru.

Mapovanie slovenskej histórie

Popoludňajšiu časť druhého festivalového dňa naplnili inscenácie, rozprávajúce o slovenskom národe a národnej histórii. Zvolenské divadlo Jozefa Gregora Tajovského prinieslo festivalovému publiku inscenáciu Na konci, v ktorej bol zmapovaný takmer celý život slovenského dramatika, po ktorom je divadlo pomenované.

Táto produkcia vznikla na počesť autora k oslavám 140. výročia jeho narodenia. Tvorcovia nám však priblížili nielen

biografiu J. G. Tajovského, ale aj históriu a problémy slovenského národa.

Karpatský thriller herci Slovenského Národného Divadla odohrali celkom dvakrát. Prvá festivalová repríza bola uvedená o 14.00 a bola dostupná aj verejnosti. Počas druhej reprízy o 18.30 oficiálne otvorili festival a organizátori uviedli divákovi aj patrónku festivalu, herečku Zuzanu Fialovú.

Inscenácia vyvolala už pred jej premiérovým uvedením v SND veľkú diskusiu. Vypovedá totiž o nekalej politike, ktorá bola

krutou realitou po páde železnej opony. Dokumentárny charakter, z ktorého pravdivosti prechádzal mráz po chrbte, bol prepletený Gogolovským humorom či satirou.

Posledná utorková inscenácia Vnútro vnútra v podaní divadla SKRAT Bratislava sa najmä v druhej polovici niesla v hororovom duchu. Interpretovala fakty o vypočívacích metódach ŠTB a o vraždách ľudí, ktorí boli pre štát nepohodlní.

Iveta ŠIMKOVÁ
Andrea MAJERČÍKOVÁ

Festivalový žurnál č. 2, 25. 6. 2014

Redakcia: Iveta Šimková, Andrea Majerčíková, Michal Badín. Reportérky festivalového žurnálu sú študentkami Katedry divadelných, filmových a mediálnych štúdií na Univerzite Palackého v Olomouci. Andrea Majerčíková a Iveta Šimková študujú na tejto katedre odbor Teória a dejiny dramatických umení.

Foto: Braňo Konečný **Vydáva:** SKD Martin
Náklad: 150 ks

Partnersi festivalu

mondi scp | T | Mercedes-Benz | WACHUMBA | GASTROSET

NEOGRÁFIA a. s. MARTIN | hotel TURIEC | MODEL | OKI | Pivo Bazano

Budis | TULIP CENTER MARTIN | SLOVENSKÁ športleň | gaga

pontis

Mediálni partneri

TA3 | RÁDIO EXPRES | v1media | euroawk | rtv: | MY | kpd | Telegraf | martincan.sk | GONG CASOPIS, KTORÝ MÁ DUŠU